

22.9.2021

Ehdotus jätealan asetusten muuttamisesta – yhteenveto annetuista lausunnoista

1 Yleistä

Ehdotukset uusista jätealan asetuksista ja jätealan asetusten muuttamisesta olivat lausunnoilla 23.6-27.8.2021. Lausuntoja annettiin yhteensä 78 kappaletta. Lausunnoista suuri osa tuli kunnilta sekä kuntien jätelautakunnilta ja -yhtiöiltä, tuottajayhteisöjen edustajilta ja teollisuuden etujärjestöiltä. Näiltä taholta lausuntoja tuli kultakin noin kymmenen kappaletta. Edellisten lisäksi lausuntoja tuli yrityksiltä, ministeriöiltä, lupa- ja valvontaviranomaisilta, muilta viranomaisilta ja etu- ja kansalaisjärjestöiltä. Lausuntopyyntö ja siitä annetut lausunnot ovat saatavilla Lausuntopalvelu.fi –verkkopalvelusta.¹

Lausuntopyynnössään ympäristöministeriö ehdotti kumottaviksi valtioneuvoston asetukset jätteistä (179/2012) sekä pakkauksista ja pakkausjätteistä (518/2014) ja korvattaviksi ne uusilla samannimisillä asetuksilla. Lisäksi muutoksia ehdotettiin valtioneuvoston asetuksiin kaatopaikoista (331/2013), ympäristönsuojelusta (713/2014), PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä (958/2016), viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (347/2005), käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä (527/2013), sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (519/214), paristoista ja akuista (520/2014) sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa (123/2015).

Lausuntopalautteessa kommentoitiin eniten ehdotusta uudeksi jäteasetukseksi. Jäteasetuksen osalta kommentteja tuli runsaasti koskien jätteiden erilliskeräystä ja sen järjestämistä sekä kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuuksia jätteistä ja siirtoasiakirjaa. Lisäksi ehdotetut siirtymäajat herättivät paljon kommentteja. Myös ehdotusta uudeksi asetukseksi pakkauksista ja pakkausjätteistä kommentoitiin paljon, erityisesti koskien pakkausten vastaanoton järjestämistä, tuottajien maksuosuuksia ja seurantatietojen ilmoittamista. Lausuntopalautteessa kommentoitiin jonkin verran myös muita asetuksia koskevia ehdotuksia.

Pääosassa lausuntoja jätealan asetusten uudistusten tavoitteita pidettiin kannatettavina ja niiden katsottiin tukevan kiertotaloutta ja tehostavan etusijajärjestyksen noudattamista. Asetusehdotuksiin esitettiin lausunnoissa kuitenkin myös useita muutosehdotuksia. Lausuntopalaute oli osin yksityiskohtaista ja sääntelyn teknisiin yksityiskohtiin paneutuvaa. Lisäksi useissa lausunnoissa katsottiin, että jätelain ja -asetusten muutokset ovat niin laajoja, että niiden noudattamisesta toivottiin lisää ohjeistusta ja esimerkiksi jätelakioppaan päivittämistä.

2 Valtioneuvoston asetus jätteistä

2.1 Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset

Uuden jäteasetuksen jätteiden keräystä (10 §) koskevia uudistuksia kommentoitiin laajasti ja niitä pidettiin pääosin hyvinä. Erityisesti jäteastioiden merkitsemiseen, täyttymisen seurantaan ja lajitteluohjeisiin liittyvät uudistukset saivat kannatusta.

¹ Hankenumero VN/538/2018-422 <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=c6e1d1d2-6398-42cf-b87b-8448ac86be76>

Lähtökohtaisesti pidettiin kannatettavana, että eri jätejakeille kehitettäisiin valtakunnalliset, yhtenäiset kuvakkeet (1 mom 4 kohta). Kuluttajaliitto katsoi, että yhtenäisten piktogrammien käyttöönottoon tulisi ennen pitkää velvoittaa kaikkien vastaanottopisteiden ylläpitäjät. Kaupan liiton, joidenkin toimialan yritysten ja tuottajavastuuyhteisöjen kannan mukaan jätehuollosta vastuullisilla toimijoilla tulisi kuitenkin olla lopullinen päätösvalta merkintöjen ja lajitteluohjeiden sisällöstä. Kuntaliiton, kuntien jätehuoltoviranomaisten ja jätehuoltolautakuntien lausunnoissa säännöstä pidettiin tarpeellisena ja niissä korostettiin, että asetuksen sanamuodossa tai asetuksen perusteluissa vahvennettaisiin edelleen vastaanottoaikan haltijan tai kiinteistön haltijan vastuuta lajittelusta tiedottamiseen.

Ehdotettu uusi säännös (1 mom 6 kohta), jonka mukaan vastaanottoaikan järjestäjän ja jätteen kuljettajan on huolehdittava jätteen kuormaamisen ajoittamisesta ja muista kuljetusjärjestelyistä siten, ettei niistä aiheudu melu- tai muuta vastaavaa häiriötä, sai tukea. Toimialan etujärjestöt pitivät myönteisenä sitä, että jäteastioiden täyttymisen seurannassa ei velvoiteta kuitenkaan automaattisten seurantajärjestelmien käyttöä.

Useiden toimialan etujärjestöjen ja yritysten lausunnoissa vaatimus muiden kuin bio- ja sekajäteastioiden puhdistamisesta vähintään kerran vuodessa (1 mom 7 kohta) katsottiin ylimitoituksi. Lausunnoissa ehdotettiin, että ehdotetun vaatimuksen sijaan keräyksen järjestäjä tulisi velvoittaa seuraamaan astioiden siisteyttä ja puhdistamaan astiat tarvittaessa.

Jätteen keräyksestä aiheutuvan melu- tai muun vastaavan häiriön ehkäisemistä koskevasta 3 momentista antamissaan lausunnoissa useat jätelautakunnat ja kuntien jätehuoltoviranomaiset painottivat, ettei jätteen vastaanottoaikan järjestäjä voi normaalitapauksessa vaikuttaa kuormauksen ajoittamiseen. Momenttiin ehdotettiin lisättäväksi, että jätteen kuljettajan on lisäksi noudatettava kunnan jätehuoltomääräysten mukaisia jätteen kuormausaikoja. Lisäksi jätettä vastaanottoaikaan toimittavan velvollisuutta (2 mom) ehdotettiin täsmennettäväksi siten, että siitä ilmenisi velvoite syntypaikkalajitteluun.

Jätteen pienimuotoista käsittelyä kiinteistöllä (12 §) koskevaa ehdotusta pidettiin pääosin hyvänä. Pykälään ehdotettiin yksittäisiä täsmennyksiä, mutta pääosin uudistuksen katsottiin selkeyttävän ja yhtenäistävän nykyistä tilannetta ja luovan hyvän pohjan jätehuoltomääräyksillä annettaville tarkennuksille.

Jätteen hyödyntämistä maantäytössä koskevaan säännöstä (13 §) pidettiin pääosin hyvänä, mutta sen suhdetta ehdotettuun 29 §:ään toivottiin selvennettävän. Lisäksi kiinnitettiin huomiota maantäytön käsitteen tulkinnanvaraisuuteen ja toivottiin vähintään perusteluissa tai ohjeistuksissa asiaa selvennettäväksi (mm. luvan tarve, soveltuvat jätteet, menettelyt haitattomuuden varmistamiseksi, valvonta). Myös suhdetta maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöön ehdotettiin selvennettäväksi.

2.2 Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen

Ehdotukseen uudeksi jäteasetukseksi sisällytetyt erilliskeräysvelvoitteet katsottiin perustelluiksi ottaen huomioon EU-tason kiristyvät kierrätystavoitteet. Suomen ympäristökeskus SYKE katsoi toisaalta lausunnossaan, etteivät ehdotetun jäteasetuksen valmisteluvaiheesta lieventyneet velvoitteet mahdollista jätelaissa säädettyihin tavoitteisiin pääsemistä. Sosiaali- ja terveysministeriö korosti, että kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen laajentuessa tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota hygienian ylläpitoon.

Kunnalliset toimijat pitivät erittäin hyvänä jätelain sääntelymallia, joka mahdollistaa asetuksen mukaisista erilliskeräysvelvoiterajoista poikkeamisen. Kunnalliset toimijat katsoivat lisäksi, että kaikkia asuinkiinteistöjä koskevat erilliskeräysvelvoitteet tulisi rajata koskemaan vain vakituksia asuinkiinteistöjä ja muita pysyväisluontoiseen asumiseen käytettäviä kiinteistöjä. Erityisesti biojätteen erilliskeräyksen (18 §) osalta tämän katsottiin olevan merkityksellistä. Kunnalliset toimijat toivoivat biojätteen kiinteistöittäistä erilliskeräystä koskevaa ehdotusta täsmennettävän myös siten, ettei biojätteen erilliskeräystä tarvitse

järjestää niille kiinteistöille, jotka käsittelevät biojätteet kompostoimalla ja jotka ovat tehneet tästä jätelain 41 a §:ssä tarkoitetun kompostointi-ilmoituksen. Lisäksi muutamissa lausunnoissa ehdotettiin, että asetuksen voimaantulosäännöksen päivämäärät yhtenäistettäisiin jätelakimuutoksen voimaantulosäännösten kanssa biojätteen osalta. Yksityisiä jätealan yrityksiä edustavien tahojen lausunnoissa ehdotettiin, että biojätteen erilliskeräys aloitettaisiin yli 10 000 asukkaan taajamissa jokaiselta kiinteistöltä ehdotettua nopeammin. Ehdotettua biojätteen erilliskeräyksen siirtymäaikaa pidettiin liian tiukkana joissain kuntien jätehuoltoviranomaisten ja -yhtiöiden lausunnoissa.

Ehdotettua asumisessa syntyvän pakkausjätteen kiinteistöittäistä erilliskeräystä koskeva säännös (19 §) sai laajaa tukea. Yksityisiä jätealan yrityksiä edustavat tahot kuitenkin ehdottivat erilliskeräysveloitteen rajaamista aluksi vain 10 000 asukkaan taajamiin. Tämä rajaisi pakkausten tuottajiin kohdistuvaa kustannuspainetta ja jättäisi pk-kokoluokan jätteenkeräysyrityksille toimintamahdollisuuden markkinoilla, jossa niillä on jo olemassa olevaa liiketoimintaa.

Muun asumisessa syntyvän jätteen kiinteistöittäisen erilliskeräyksen (20 §) osalta osa jätehuoltolautakunnista ja kuntien jätehuoltoviranomaisista katsoi, että erilliskeräys on mahdollista ainoastaan, jos se voidaan järjestää tuottajavastuun alaisen pakkausjätteen keräyksen yhteydessä. Muutaman kuntatoimijan lausunnoissa toivottiin muun asumisessa syntyvän jätteen erilliskeräyksen osalta viittausta 23 §:ään, jonka mukaan pakkausjäte on mahdollisuuksien mukaan kerättävä yhdessä muun samaa materiaalia olevan jätteen kanssa.

Erilliskeräysveloitteen kohdistamista myös muille kuin asuinkiinteistöille (22 §) kannatettiin ja veloitteen tarkkaa määrittelyä pidettiin tarpeellisena. Kunnalliset toimijat arvioivat velvoiterajojen (kg/viikko) olevan tiukkoja nykyiseen käytäntöön nähden ja ehdottivat erityisesti lasijätettä koskevaa rajan oikeellisuuden tarkastelua. Velvoiterajojen määrittelyperusteita toivottiin kuvattavan perusteluissa tarkemmin. Veloitteen kohdistamisen taajamissa tai asema- tai yleiskaavoitetuilla palvelu-, matkailu- ja työpaikka-alueilla sijaitseviin kiinteistöihin arvioitiin käytännössä aiheuttavat tulkintaongelmia. Joissakin lausunnoissa ehdotettiin erilliskeräysveloitteen kohdistamista myös yleisötapahtumiin.

Kuntatoimijat toivat lausunnoissaan esiin huolen siitä, ettei neuvonta ja tiedottaminen lajittelusta muilla kuin asuinkiinteistöillä saisi jäädä vain kunnan vastuulle. Tasalaatuisen, huomattavan suurina määrinä syntyvän jätteen erillistä lajittelua koskevaa säännöstä (3 mom.) pidettiin lausunnoissa tärkeänä, mutta termiä ”huomattavan suurina määrinä” ehdotettiin tarkennettavan. Pykälän 4 momentissa olevaa viittausta 91 §:ssä säädettyyn poikkeamismahdollisuuteen pidettiin tarpeettomana ja osin harhaanjohtavana ja ehdotettiin sen poistamista.

Ehdotettu säännös, jonka mukaan pakkausjäte on mahdollisuuksien mukaan kerättävä yhdessä muun samaa materiaalia olevan jätteen kanssa (23 §), sai laajaa tukea. Tuottajien edustajat ehdottivat asetukseen kirjattavaksi, että yhteiskeräyksen toteuttamisesta tulee sopia tuottajan kanssa. Erityisesti muovipakkausten osalta tuotiin esiin huoli siitä, että yhteiskeräys voi väärin toteutettuna heikentää kerätyn muovin laatua ja romahduttaa muovipakkausjätteen nykyisin hyvin toimivan erilliskeräyksen.

Tuottajayhteisöt ja toimialan etujärjestöt kannattivat ehdotettuja tavoitteita uudelleenkäytön valmistelulle ja kierrätykselle (24 §), joilla ei kiristetä kansallisesti jätedirektiivissä esitettyjä yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita. Pakkausten tuottajien edustajat katsoivat kuitenkin, että pakkauksia koskevat kierrätystavoitteet tulisi suhteuttaa ainoastaan tuottajan markkinoille saattamiin tuotteisiin. Lausunnoissa ehdotettiin lisäksi, että myös muille jätehuollon järjestämisestä vastuullisille tahoille kuin tuottajavastuullisille yrityksille asetettaisiin kohdennetut ja sitovat tavoitteet.

Ehdotetun jäteasetuksen rakennus- ja purkujätteitä koskevia säännöksiä kannatettiin useissa lausunnoissa ja niiden katsottiin ohjaavan rakennus- ja purkujätteen uudelleenkäyttöön. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

(Tukes) ja kiinteistöalan etujärjestö Rakli ry kommentoivat, että ehdotetun 26 §:n mukainen alkuperäiseen rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuu on liian laaja eikä sitä voida käytännössä toteuttaa. Tukesin mukaan hankkeeseen ryhtyvän vastuu tulisi rajata huolehtimiseen siitä, että käyttökelpoiset rakennusosat- ja materiaalit otetaan talteen, lajitellaan ja kirjataan uudelleenkäytön mahdollistamiseksi. Rakli ry:n mukaan ala ja markkinat eivät ainakaan vielä ole valmiit asetusehdotuksen mukaiseen pakottavaan sääntelyyn. Muutamassa lausunnossa todettiin lisäksi, ettei rakennus- ja purkujätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen toteudu optimaalisesti ilman tiukkaa yhteyttä maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöön. Ehdotetun pykälän vaatimukselle uudelleenkäytöstä ja rakennustuoteasetuksen markkinoille saattamista koskevien vaatimusten välille kaivattiin selkeyttä.

Ehdotuksen mukaisen rakennus- ja purkujätteen erilliskeräyksen (27 §) toteutumista käytännössä pidettiin haastavana useissa lausunnoissa. Ongelmana nähtiin tilanpuute rakennus- tai purkukohteissa ja Pohjois-Suomessa pitkät välimatkat. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että rakennus- ja purkujätteen erilliskeräyksen valvonta tulisi osoittaa viittauksella maankäyttö- ja rakennuslakiin rakennusvalvonnalle. Pykälään toivottiin lisää joustoja ja poikkeusmahdollisuuksia, mikäli erilliskeräyksen järjestäminen on haastavaa tai se ei ole kustannuksiltaan järkevää. Lisäksi Rakennusteollisuus RT ry ja INFRA ry toivat lausunnossaan esiin, että ehdotettu erilliskeräysvelvollisuuden kohdistaminen rakennuskohteeseen rajaisi velvollisuuden käytännössä vain maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti luvitettuihin kohteisiin, jolloin suurin osa infrarakentamisen kohteista jäisi sääntelyn ulkopuolelle. Rakennus- ja purkujätteen erilliskeräys tulisi laajentaa koskemaan myös infrarakentamista määrittelemällä rakennuskohde laajemmin.

Käyttämättömien elintarvikkeiden luovuttamista uudelleenjakeluun (30 §) kommentoivat eniten alan etujärjestöt ja muut alan toimijat. Lausuntopalautteessa ehdotukseen suhtauduttiin osin kriittisesti. Lausunnoissa katsottiin, että uudelleenjakeluun pitäisi voida velvoittaa vain silloin, kuin se on kustannustehokasta ja ympäristön kannalta tarkoituksenmukaista. Lisäksi ehdotettiin, että yrityksillä tulisi olla mahdollisuus valita taho, jolle elintarvikkeet luovutetaan, ja mahdollisuus varmistaa, että vastaanottava taho on luotettava. Lausunnoissa pidettiin hyvänä sitä, että uudelleenjakelun edellytyksenä ehdotuksessa on, että se voidaan tehdä elintarviketurvallisuutta vaarantamatta. Puolustusministeriö ja eräät kunnalliset toimijat pitivät ehdotettua uudistusta tervetulleena.

2.3 Kirjanpito jätteistä, siirtoasiakirja ja viranomaiselle toimitettavat tiedot

Eräät ympäristöalan etujärjestöt ja yrittäjät toivat lausunnoissaan esille, että ehdotetun jäteasetuksen 5 luvun vaatimukset ovat osittain kansallisia laajennuksia direktiivin velvoitteisiin nähden. Näissä lausunnoissa ehdotettiin, että alkuperätietoa koskevien kansallisen tason vaatimusten osalta edettäisiin ensivaiheessa alueellisten kokeiluhankkeiden kautta velvoittavan sääntelyn sijaan.

Yhdyskuntajätevesilietettä koskevien säännösten (32 § ja 36 §) osalta Suomen Biokierto ja Biokaasu ry ja Suomen Vesilaitosyhdistys ry katsoivat, että ehdotettu asetusteksti on monitulkintainen ja terminologiaa toivottiin selkeytettävän. Monissa lausunnoissa toivottiin selvennystä yhdyskuntajätevesilietteen kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuuteen (36 §) erityisesti siinä tilanteessa, kun jätevesilietteen käsittely on ulkoistettu tai jos lietteeseen on sekoitettu myös muuta jätettä. Hallinnollisen taakan minimoiseksi toivottiin, että raportoinnissa voitaisiin hyödyntää nykyisiä maataloushallinnon tietojärjestelmiä, kuten Ruokaviraston VIPU-järjestelmää. Maataloustuottajien keskusliitto MTK korosti, että tukisovelluksen käyttö ei kuitenkaan saa kuitenkaan johtaa lisääntyneeseen maataloustukien valvontaan. MTK myös piti henkilötietojen suojan kannalta arveluttavana sitä, että jäteasetuksen nojalla toteutettu kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus käytännössä johtaisi paikkatietoaineiston muodostumiseen.

Aluehallintovirastot ja eräät ELY-keskukset pitivät jätteen tuottajan kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuuteen (34 §) ehdotettua vaarallista jätettä ja POP-jätteitä koskevaa kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuutta

haastavana toteuttaa. Lausunnoissa katsottiin, että velvollisuuden toteutuminen edellyttää tarkentavan lisäohjeistuksen tarjoamista toiminnanharjoittajille ja valvojille. Lisäksi Varsinais-Suomen ELY-keskus kiinnitti huomiota siihen, että tietojärjestelmien tulee mahdollistaa raportointi asetuksessa kuvatulla tavalla, kun velvoitteet tulevat voimaan.

Aluehallintovirastot kommentoivat lisäksi ehdotetun 34 §:n 3 momentin mukaista jätteen tuottajan velvollisuutta merkitä kirjanpitoon toiminnan ominaisjättemäärä. Lausunnossa katsottiin, että säännöksen yhtenäinen tulkinta ja soveltaminen edellyttäisi täydentävää yksityiskohtaista ohjeistusta. Eräät ELY-keskukset katsoivat lausunnoissaan, ettei ominaisjättemäärä sovellu käyttökelpoiseksi mittariksi jätteenkäsittelylaitosten toimintaan. Vaatimuksen ”kirjanpito on laadittava mahdollisuuksien mukaan toimipaikoittain” osalta rakennusteollisuuden etujärjestöt katsoivat, että termiä ”toimipaikoittain” tulisi selkeyttää.

Elintarvikealan toimijan kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuutta elintarvikejätteestä (35 §) pidettiin muutamassa lausunnossa vaikeasti toteutettavana. Kaupan- ja elintarvikealan etujärjestöt ehdottivat, että raportointi tehtäisiin lyhyemmän mittausjakson avulla, siitä luovuttaisiin kokonaan tai velvoite rajattaisiin koskemaan ainoastaan ympäristönsuojelulain mukaisesti luvanvaraisia elintarvikealan toimijoita. Luonnonvarakeskus (Luke) katsoi lausunnossaan, että ehdotettu velvollisuuden kohdistaminen ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraisiin toimijoihin rajoittaa Luken kykyä hoitaa sen ehdotetun asetuksen 45 §:n mukaisia velvollisuuksia. Tämän vuoksi Luke katsoo lausunnossaan, että elintarvikealan toimijoiden kirjanpito- ja tiedonanto velvollisuuden tulisi koskea myös muita kuin ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraisia toimijoita.

Ehdotettuun jätteen käsittelijän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuuteen (37 §) sisältyvän tietovaatimuksen jätteen alkuperästä katsottiin eräissä kuntatoimijoiden lausunnoissa aiheuttavan haasteita, sillä jätelaitosten tietojärjestelmissä ei ole varauduttu jätteen alkuperää koskevaan erittelyyn. Myös Ympäristöteollisuus- ja palvelut YTP ry katsoi lausunnossaan, ettei jätteen käsittelyssä syntyviä jätteitä ole tarkoituksenmukaista eritellä alkuperän mukaan sen haasteellisuuden vuoksi. Lisäksi muutamissa lausunnoissa toivottiin täsmennyksiä siihen, millä tarkkuudella kirjanpito jätteen alkuperästä tulee raportoida. Yhdyskuntajätteen polton tuhkien metallien raportointiin liittyen Fortum Waste Solutions Oy katsoi, että ehdotettu raportointivelvollisuus ei turvaa riittävällä tavalla yritysten liikesalaisuutta kaikissa tilanteissa, ja ehdotti lausunnossaan, että jätteenpolttolaitosten kuonia käsittelevät yritykset olisivat polttolaitosten sijaan velvollisia ilmoittamaan tiedot erotelluista metalleista suoraan viranomaisille.

Jätteen kuljettajan, välittäjän ja kerääjän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuutta (39 §) koskevaan ehdotukseen sisältyvää ehdotusta tiedon erittelemistä asumisessa, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa sekä muussa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyneeseen jätteeseen pidettiin käytännössä haastavana toteuttaa joidenkin toimialan edustajien lausunnoissa. Kunnalliset toimijat totesivat lausunnoissaan, että kunnan järjestämän kuljetuksen alueella tiedot yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen määrästä alkuperään mukaan jaoteltuna ovat kuljetuksen järjestävällä jätelaitoksella, eli velvoitetta ei tulisi kohdistaa näissä tilanteissa jätteen kuljettajaan.

Useissa jätealan yritysten ja tuottajayhteisöjen lausunnoissa katsottiin, että osaa ehdotuksen mukaisista siirtoasiakirjan tietovaatimuksista (41 §) olisi käytännössä vaikea toteuttaa. Vaatimusta ajoneuvon rekisteritunnuksen merkitsemisestä siirtoasiakirjaan pidettiin käytännössä mahdottomana erityisesti paristojen ja akkujen sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kuljetuksissa. Lausunnoissa ehdotettiin rekisteritunnuksen antamista koskevan vaatimuksen muuttamista vapaaehtoiseksi. Kunnan jätehuoltoviranomaisen edustaja ehdotti saostus- ja umpisäiliölietteen tyyppin tarkempaa erittelyä siirtoasiakirjassa.

Ehdotus jätehuoltoviranomaiselle ilmoitettavista tiedoista kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta (43 §) sai kannatusta kunnallisten toimijoiden lausunnoissa. Tampereen kaupunki katsoi kuitenkin, ettei vaatimus kiinteistötunnuksen toimittamisesta mahdollisuuksien mukaan ole riittävä ja että säännöksessä on puutteellisesti huomioitu annettavien tietojen soveltuvuus saostus- ja umpisäiliölaitteen jätehuoltoon.

Ehdotuksesta biojätteen pienimuotoisesta käsittelystä kiinteistöllä annettavista tiedoista kunnan jätehuoltoviranomaiselle (44 §) annettiin paljon lausuntoja. Ehdotuksen mukaisen tietojen ilmoittamisen ja niiden rekisteröinnin katsottiin useissa lausunnoissa selkeyttävän nykytilannetta. Kuntatoimijat toivat kuitenkin lausunnoissaan esiin, että ehdotetun rekisterin ylläpidosta ja viiden vuoden välein tehtävästä tarkastelusta aiheutuu merkittävää lisätyötä jätehuoltoviranomaiselle ja tietojärjestelmän uudistustarve. Kuntatoimijat ehdottivat, että erityisesti tietovaatimusta käsittelylaitteiston kapasiteetista ja vuotuisesta käyttöajasta sekä siitä, kuinka monen henkilön tuottamaa biojätettä kiinteistöllä käsitellään, harkittaisiin uudelleen. Lausunnoissa ehdotettiin, että viranomaiselle ilmoitettaisiin vain kiinteistötyyppi ja huoneistojen lukumäärä henkilömäärän sijaan. Lisäksi useissa kuntatoimijoiden lausunnoissa esitettiin, että viiden vuoden välein tehtäväksi päivitykseksi tulisi riittää pääasiassa vain sen tarkistaminen, kompostoidaanko kiinteistöllä vielä vai ei. Lausunnoissa katsottiin, että vastuu tarkastusten tekemisestä ja rekisterin teknisestä ylläpidosta tulee määrittää yksiselitteisesti siten, ettei tulkintaristiriitoja voi syntyä.

2.4 Muut jäteasetuksen säännökset

Useissa lausunnoissa ehdotettiin kiinteistön määritelmän lisäämistä jäteasetukseen, perustuen siihen, että jätelainsäädännössä sanaa käytetään hieman eri merkityksessä kuin muussa lainsäädännössä. Tarvetta katsottiin olevan vähintään kiinteistön määritelmää koskevalle yhtenäiselle ohjeistukselle. Lisäksi taajaman määritelmää ehdotettiin tarkennettavan tai annettavan siitä ohjeistusta.

Vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä (5 §) koskien ehdotuksen mukainen pitäytyminen jäteasetuksen sanamuodossa sai kannatusta. Yksityisiä jätehuoltoalan yrityksiä edustavien tahojen lausunnoissa ehdotettiin kunnan vastuun ulkopuolelle rajattavaksi kaikki ammattimainen vapaa-ajan rakennusten vuokraustoiminta.

Ehdotettuja siirtymäaikoja kommentoitiin lausunnoissa paljon. Useissa lausunnoissa jäteasetuksen velvoitteiden katsottiin tulevan voimaan liian nopeasti. Monissa lausunnoissa huomautettiin, että 18 §:ssä ehdotettu biojätteen erilliskeräysvelvollisuuden siirtymäaika on ristiriidassa jätelain siirtymäsäännösten kanssa. Erityisesti kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan osalta erilliskeräysvelvoitteen voimaantuloaikaa toivottiin selkeytettävän.

Kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteiden siirtymäsäännösten voimaantuloaikataulua pidettiin yksimielisesti liian nopeana kuntatoimijoiden, tuottajien ja jätealan yritysten edustajien lausunnoissa. Lausunnoissa tuotiin esille, että kirjanpitovelvolliset toimijat tarvitsevat lisää aikaa tietojärjestelmiensä saattamiseksi kuntoon. Lausunnoissa velvoitteiden voimaantuloa ehdotettiin lykättävän vähintään vuodella.

Kainuun ELY-keskus ehdotti asetuksen liitteeseen 2 ehdotettujen jätteen käsittelykoodien (D-koodit) alaluokitusten tarkistamista kaivannaisjätealueiden osalta, jotta varmistetaan luokituksen yhdenmukaisuus ympäristönsuojelulain ja kaivannaisjäteasetuksen kanssa.

3 Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnoissa kommentoitiin eniten lupapäätöksen ratkaisuosan sisältöä (15 §) koskevaa säännöstä ja ehdotus sai pääosin kannatusta. Lausunnoissa ehdotettiin lisäksi joitakin lähinnä teknisiin seikkoihin liittyviä muutoksia.

4 Valtioneuvoston asetus PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ehdotti asetusehdotuksen termien muuttamista yhtenäisiksi REACH- ja POP-asetusten kanssa.

5 Valtioneuvoston asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (SOVA-asetus)

Ehdotetusta SOVA-asetuksen muuttamisesta ei annettu lausuntoja.

6 Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun asetuksen muuttamisesta

Ehdotettua muutosta poikkeuksen myöntämiseen eräissä tapauksissa ja poikkeusten myöntämiselle ehdotettuja määräaikoja (35 §) kannatettiin. Metsäteollisuus ry kuitenkin katsoi, ettei poikkeukselle ehdotettu viiden vuoden määräaika ole tarpeellinen ja piti nykyisen asetuksen muotoilua parempana. Suomen Biokierto ja Biokaasu ry sen sijaan katsoi, että poikkeusten myöntämismahdollisuus viivästyttää tarpeellisten investointien realisoitumista ja ehdotti, että pykälän 1 momentin 2 kohdassa oleva määräaika lasketaan kolmesta vuodesta kahteen.

Pirkanmaan ELY-keskus piti hyvänä, että seurannasta ja tarkkailusta valvontaviranomaiselle toimitettavien tietojen listaa (49 §) on tarkennettu. Metsäteollisuus ry katsoi, ettei tietojen antamisen ajankohtaa tarvitse määrittellä asetuksessa, vaan se tulisi tehdä valvojan kanssa sovitussa aikataulussa tai ympäristöluvan mukaisesti.

Fortum Waste Solutions Oy lausui 14 §:n mukaisesta sekoitekiellosta, johon ei ollut esitetty muutoksia, ja ehdotti siihen päivitystä.

Useampi aluehallintovirasto ehdotti yhdessä, että asetuksen liitteen 3 taulukot otsikoitaisiin selkeyden vuoksi.

Lisäksi lausunnoissa esitettiin joitain lähinnä teknisiin yksityiskohtiin liittyviä muutosehdotuksia.

7 Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

Ehdotus uudesta valtioneuvoston asetuksesta pakkauksista ja pakkausjätteistä sai paljon kommentteja lausunnoilla. Eniten kommentteja antoivat pakkausten tuottajat ja tuottajayhteisöt, jotka antoivat lausunnoissaan sekä kiitosta asetusehdotukselle, että esittivät yksimielisesti joitain muutosehdotuksia. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus, jolle annettaisiin ehdotuksen mukaisesti uusia tuottajien ja tuottajayhteisöjen tietojen hallinnoimiseen liittyviä tehtäviä, kommentoi ehdotusta ja esitti siihen muutosehdotuksia.

7.1 Uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet (7 ja 8 §)

Useissa pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöjen lausunnoissa pidettiin kannatettavana, ettei pakkausjätedirektiivissä säädettyjä kierrätystavoitteita ehdotettu kiristettävän kansallisesti. Samat tahot katsoivat lausunnoissaan, että nykyistä asetusehdotusta voi tulkita siten, että rekisteröityneet tuottajat vastaavat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta kaiken Suomen markkinoille tuodun pakkausjätteen osalta. Lausunnoissa ehdotettiin, että asetusehdotusta muutettaisiin niin, että rekisteröityneet tuottajat vastaisivat ainoastaan itse markkinoille tuomiensa pakkausten kierrätyksestä. Lisäksi lausunnoissa katsottiin, että on tärkeää, että ulkomaiset ja alle miljoonan euron liikevaihdon yritykset maksaisivat

pakkausten kierrätyksestä osansa. Useissa lausunnoissa huomautettiin, että alle miljoonan euron liikevaihdon yritysten tulisi muiden yritysten tapaan raportoida markkinoille saattamiensa pakkausten määrä, mikä lisäisi vertailukelpoisen tiedon määrää ja vähentäisi tarvetta arvioinneille.

7.2 Vastaanoton järjestäminen (10 §)

Kartonki-, lasi- ja metallipakkausten alueellisten vastaanottoaikkojen minimimäärän alentamista 1000 keräyspisteeseen kannatettiin laajasti tuottajien ja tuottajayhteisöjen lausunnoissa. Yksittäisissä kuntatoimijoiden lausunnoissa määrän alentamista vastustettiin, sillä ehdotetun määrän katsottiin olevan riittämätön erityisesti harvaanasuttujen seutujen kannalta. Muovin keräyspisteiden kasvattamista tuhanteen kommentoitiin muutamissa lausunnoissa, ja sitä pääosin kannatettiin kuntatoimijoiden lausunnoissa ja vastustettiin muoviteollisuuden edustajien ja SOK:n lausunnoissa.

Alle 500 asukkaan taajamien osalta tuottajien ja tuottajayhteisöjen lausunnoissa katsottiin, ettei vastaanottoaikkojen määrää tule ehdotuksen mukaisesti sitoa kauppapaikkojen määrään, vaan tuottajille tulee jatkossa jättää mahdollisuus päättää oman harkintansa mukaan taajamissa sijaitsevien vastaanottoaikkojen määrästä. Tuottajayhteisöjen, jätealan ja kaupan alan toimijoiden lausunnoissa katsottiin, ettei ehdotettu muille kuin kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikkojen minimimäärän nostaminen 30:stä 60:een ole perusteltua. Kuopion kaupunki kannatti määrän nostoa.

7.3 Tuottajien maksuosuudet (12 §)

Useissa tuottajayhteisöjen ja teollisuuden etujärjestöjen lausunnoissa tuottajien maksuosuuksien määrittelyä koskevaa ehdotusta pidettiin kannatettavana. Maksuosuuksien mukauttamista koskevia periaatteita pidettiin perusteltuina, mutta maksujen mukauttaminen tiettyjen esitettyjen vaatimusten mukaisiksi nähtiin haasteellisena useiden tuottajien, tuottajayhteisöjen ja etujärjestöjen lausunnoissa. Periaatteita ehdotettiin yksinkertaistettaviksi muun muassa poistamalla pykälän kohta, jossa viitataan ympäristömerkki-, standardointi- ja sertifikaatiojärjestelmiin (6 kohta) sekä uudelleenkäytettävien pakkauksien maksujen määräytymistä koskeva kohta 7, jonka katsottiin olevan päällekkäinen etusijajärjestyksen edistämistä koskevan kohdan 2 kanssa.

7.4 Seurantatietojen ilmoittaminen (19 §) ja kokoaminen (22 §)

Edellisen vuoden toimintaa koskevien tietojen ilmoittamista aikaistettaisiin ehdotuksen mukaan syyskuun lopusta kesäkuun loppuun. Joissain tuottajayhteisöjen ja kaupan alan toimijoiden lausunnoissa katsottiin, että aikaistamiselle tulisi olla erittäin hyvät perustelut, sillä on olemassa huomattava riski, että aikaistaminen johtaa tuottajayhteisöjen sekä vastuuviranomaisen työtaakan kasvuun. Lisäksi lausunnoissa katsottiin, ettei markkinoille saatetuista pakkauksista annettavia tietoja voida käytännössä eritellä käsittelymenetelmittäin. Muutamissa lausunnoissa ehdotettiin muutoksia myös eräisiin muihin ehdotettuihin vaatimuksiin, kuten 4 kohdan vaatimukseen käsittelylaitoskohtaisista tiedoista.

Pirkanmaan ELY-keskus kommentoi lausunnossaan sille ehdotettua velvollisuutta kerätä ja tarkistaa seurantatiedot lokakuun loppuun mennessä ja toimittaa ne komissiolle vuosittain. Pirkanmaan ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että tietojen tarkistaminen ja kerääminen ehdotetussa aikataulussa voi osoittautua mahdottomaksi, ottaen huomioon uudet vaatimukset kierrätysasteiden raportoinnissa. Lisäksi se katsoi lausunnossaan, ettei asetuksessa tulisi säätää komissiolle toimitettavien tilastojen aikataulusta poikkeavia aikaisempia määräaikoja. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että tuottajayhteisöille tulisi minimissään asettaa vaatimus kerätä jäseniltään tieto siitä, ketkä yhteisön jäsenistä harjoittavat etäkauppaa ja mihin maihin kukin jäsen tuotteita etäkaupalla myy sekä velvollisuus raportoida tieto Pirkanmaan ELY-keskukselle vuosittaisen seurantatietoraportoinnin yhteydessä.

7.5 Muut säännökset

Pirkanmaan ELY-keskus nosti lausunnossaan esiin, ettei osa ehdotetuista asetusmuutoksista perustu direktiivin implementointivaatimuksiin, ja katsoi, ettei muutoksia, joita jätedirektiivi tai jätelain muutos eivät edellytä, tulisi sisällyttää esitetystä muodosta asetusehdotukseen.

Tiedottamista pakkauksista ja käytetyistä pakkauksista koskevaa pykälää (13 §) toivottiin muutamassa lausunnossa selkeytettävän siltä osin, onko tiedottaminen tuottajan vai tuottajayhteisön vastuulla ja mitä ”tuottajalla” pykälän asiansynteudessa tarkoitetaan. Erityisesti tuottajayhteisöt pitivät kannatettavana ja selkeämpänä ehdotettua termiä ”taloudelliset järjestelyt” nykyisen asetuksen termin ”vakavaraisuus” sijasta (15 §). Ehdotettua pykälää tuottajan hakemuksesta tuottajarekisteriin hyväksymiseksi (16 §) toivottiin joidenkin tuottajayhteisöjen lausunnoissa selkeytettävän. Lisäksi lausunnoissa katsottiin, että pykäläehdotuksessa mainitut selvitykset sisältävät salassa pidettäviä tietoja, eikä niitä tulisi siksi vaatia hakemuksessa. Ehdotusta liittyen tuottajayhteisön hakemukseen tuottajarekisteriin hyväksymiseksi (17 §) kommentoitiin muutamissa lausunnoissa. Erään tuottajayhteisön lausunnossa huomautettiin, että tuottajayhteisöltä ei tule vaatia hakemuksessa volyyymi- ja kustannustietojen tuottajakohtaista raportointia. Myös vaatimusta luetteloida ne jäsenvaltiot, joissa tuottajayhteisöön kuuluvat tuottajat myyvät pakattuja tuotteitaan, pidettiin vaikeana toteuttaa ja se toivottiin poistettavan.

Muutamit tuottajayhteisöt ja Metsäteollisuus ry kommentoivat omavalvontaa (20 §) koskevaa ehdotusta ja pohtivat lausunnoissaan, onko ulkopuolisen tarkastajan toimesta kolmen vuoden välein tehtävä tarkastus välttämättä tarpeen. Metsäteollisuus ry toivoi lisäksi tarkennusta siihen, kohdistuuko omavalvontavelvollisuus pakkauksen tuottajaan vai tuotteen pakkaajaan. Pirkanmaan ELY-keskus totesi lausunnossaan, että toisin kuin asetusehdotuksen perusteluissa on todettu, tuottajien rekisteröinnin yhteydessä tehtävän omavalvontasuunnitelma sekä sen tarkastaminen lisäävät niin tuottajien, tuottajayhteisöjen kuin Pirkanmaan ELY-keskuksen hallinnollista taakkaa.

Yhteistyötä ja tiedonvaihtoa EU:n muiden jäsenvaltioiden kanssa (24 §) koskeva pykäläehdotus sai muutamia kommentteja. Eräät tuottajayhteisöt kannattivat ja Pirkanmaan ELY-keskus vastusti ehdotusta siitä, että Pirkanmaan ELY-keskuksen tulee julkaista verkkosivuillaan linkit toisten jäsenvaltioiden tuottajarekistereihin. Pirkanmaan ELY-keskus kommentoi myös ehdotettua yhteistyö- ja tiedonantovelvoitetta muiden EU:n jäsenvaltioiden kanssa, jonka se katsoi lisäävän merkittävästi sen hallinnollista taakkaa.

8 Muut tuottajavastuuasetukset

Rengas-, sähkö- ja elektroniikka- (SER), paristo- ja akku- sekä romuajoneuvoasetuksiin ehdotettiin tehtävän direktiivimuutosten ja jätelain muutoksen edellyttämiä muutoksia. Suurin osa näistä muutoksista koskee kaikkia kyseisiä tuottajavastuuasetuksia samalla tavoin, ja lausunnoissa keskityttiin pitkälti näihin horisontaalisiin muutoksiin.

8.1 Omavalvonta ja omavalvontaa koskevan ulkopuolisen tarkastuksen ajankohta

Rengas-, SER-, paristo- ja akku- sekä romuajoneuvoasetuksia ehdotettiin muutettavan tuottajan omavalvontaa koskevilta osin. Tuottajayhteisöjen lausunnoissa katsottiin yksimielisesti, että ehdotettu kolmen vuoden välein tehtävä, riippumattoman ja ammattitaitoisen henkilön suorittama tarkastus on ylimitoitettu vaatimus. Omavalvontaa pidettiin jo itsessään riittävänä valvontamekanismina sen varmistamiseksi, että tuottajavastuuta koskevat velvoitteet tulevat hoidetuiksi ja että tuotettu tieto on luotettavaa. Lausunnoissa ehdotettiin, että tarkastus tulee suorittaa vain tarvittaessa. Pirkanmaan ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että ehdotuksen mukaisesta omavalvonnasta aiheutuu merkittävää hallinnollista taakkaa tuottajille, tuottajayhteisöille ja Pirkanmaan ELY-keskukselle.

8.2 Seurantatietojen ilmoittaminen ja yhteistyö ja tiedonvaihto EU:n muiden jäsenvaltioiden kanssa

Tuottajayhteisöt pitivät tervetulleena ehdotettua uudistusta, jonka mukaisesti seurantatietojen toimittamisen määräaika Pirkanmaan ELY-keskukselle pidennetään huhtikuusta kesäkuun loppuun. Pirkanmaan ELY-keskus taas piti ajankohdan muutosta ongelmallisena, sillä se ajoittuu lomakauden alkuun ja hidastaa siten sekä valvovan viranomaisen tietojen tarkastamista, että vaikeuttaa täydentävien tietojen keräämistä tuottajilta. Pirkanmaan ELY-keskus katsoi lisäksi, että sen on mahdotonta kerätä ja tarkistaa tiedot ehdotetussa aikataulussa lokakuun loppuun mennessä.

Tuottajayhteisöt kannattivat ehdotusta siitä, että Pirkanmaan ELY-keskuksen tulee julkaista verkkosivuillaan linkit toisten jäsenvaltioiden tuottajarekistereihin. Ehdotetun uudistuksen katsottiin helpottavan suomalaisten etämyyjien mahdollisuuksia hoitaa tuottajavastuunsa niissä EU:n jäsenvaltioissa, joihin ne myyvät tuotteitaan. Lisäksi lausunnoissa ehdotettiin, että tuottajarekistereihin ohjaavien linkkien lisäksi verkkosivuille sisällytettäviin tietoihin lisättäisiin linkit tuottajavastuuta valvovan viranomaisen sivuille. Pirkanmaan ELY-keskus taas katsoi lausunnossaan, ettei rekisterilinkkien kokoaminen ja ylläpito Pirkanmaan ELY-keskuksen sivuilla kaikkien tuottajavastuualojen osalta ole siitä aiheutuva hallinnollinen kuorma ja linkeistä saatava vähäinen hyöty huomioon ottaen järkevää. Lisäksi se katsoi, ettei velvoitetta tulisi säätää myöskään siksi, ettei vastaavaa vaatimusta direktiivin tasolla ole muilla kuin sähkö- ja elektroniikkalaitteilla.

Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että sille ehdotettu yhteistyö- ja tiedonantovelvoite EU:n muiden jäsenmaiden kanssa lisää merkittävästi sen hallinnollista taakkaa, koska yhteyshenkilöt ja toimintatavat joudutaan selvittämään jokaisen jäsenmaan ja tuottajavastuualan osalta erikseen.

8.3 Muut kommentit

Alan tuottajayhteisöjen ja kaupan alan toimijoiden lausunnoissa korostettiin, että sähkö- ja elektroniikkalaitteiden uudelleenkäytön yhteydessä tulee huomioida tietoturvallisuusnäkökulma, jonka perusteella sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajille tulee sallia uudelleenkäytön valmistelu myös muualla kuin vastaanottopisteessä.

Ehdotusta SER-asetuksen tuottajien maksuosuuksien määrittämisestä sen perusteella, miten pitkäikäisiä ja korjattavia tuotteet ovat, pidettiin alan tuottajayhteisön ja tuottajayhteisöjen neuvottelukunnan lausunnoissa lähtökohtaisesti hyvänä, mutta kriteerien tulisi lausunnonantajien mukaan perustua kansainvälisesti yhdenmukaistettuihin kriteereihin.

Paristo- ja akkuasetuksen muutosehdotusta kommentoitiin myös tuottajan määritelmän osalta (2 §:n 1 momentin 10 kohta). Tuottajayhteisöjen, kaupan alan toimijoiden, työ- ja elinkeinoministeriön ja Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunnoissa katsottiin, ettei nykyisen asetuksen mukainen tuottajan määritelmä vastaa uudistetun jätelain 48 §:n mukaista tuottajan määritelmää, koska asetuksen tuottajan määritelmä ei kata ulkomaisia Suomen markkinoille paristoja ja akkuja saattavia etäkauppiaita. Asetuksen määritelmää ehdotettiin muutettavan siten, että se vastaa uutta jätelakia.

Etämyynnin osalta Pirkanmaan ELY-keskus huomautti lausunnossaan, että tuottajayhteisöt toimivat Suomessa tuottajan vastuuta koskevia velvoitteita tuottajan puolesta täytäntöönpanevina organisaatioina, mutta niille ei kuitenkaan ole asetuksissa säädetty mitään velvoitteita etämyyntiin liittyen. Lausunnossaan Pirkanmaan ELY-keskus katsoi, että tuottajayhteisöille tulisi minimissään asettaa vaatimus kerätä vuosittain jäseniltään tieto siitä, ketkä heidän jäsenistään harjoittavat etäkauppaa ja mihin maihin kukin jäsen tuotteita etäkaupalla myy, sekä raportoida tieto Pirkanmaan ELY-keskukselle vuosittaisen seurantatietoraportoinnin yhteydessä.